

10.11.2018, București

**SUB EGIDA ACADEMIEI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA,
O DEZBATERE PE O TEMĂ DE IMPORTANȚĂ MAJORĂ**

ȘCOALA, BISERICA ȘI ARMATA – INSTITUȚII CU ROL FUNDAMENTAL ÎN ÎNFĂPTUIREA MARI UNIRI

În data de 8 noiembrie 2018, începând cu ora 10.00, în Sala de Marmură a Cercului Militar Național, a avut loc Dezbaterrea Națională „ȘCOALA, BISERICA, ARMATA – INSTITUȚII CU ROL FUNDAMENTAL ÎN ÎNFĂPTUIREA MARI UNIRI”. Manifestarea a fost organizată de **Academia Oamenilor de Știință din România** în cadrul celebrării de către instituție a unui secol de la sfârșitul primului război mondial și a Centenarului Marii Uniri. La Dezbaterre, au participat reprezentanți ai instituțiilor statului, membri ai clerului și ai corpului academic, oameni de știință și de cultură, cercetători științifici, profesori din învățământul universitar și preuniversitar.

Dezbaterrea și-a propus să reliefeze modul specific în care Școala, Biserica și Armata s-au implicat în participarea României la primul război mondial și în procesul de întregire a țării prin unirea provinciilor românești cu Țara-Mamă și rolul îndeplinit, de cele mai multe ori cu prețul sacrificiului

suprem, de învățători, profesori, preoți, ostași și ofițeri în înfăptuirea idealului libertății, unității naționale, Marii Uniri și României Mari.

Temele supuse dezbaterii au fost următoarele: *Rolul Școlii în emanciparea poporului român și în trezirea conștiinței naționale la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX; Dascălii țării, în linia întâi și în fruntea procesului de înfăptuire a Marii Uniri; Biserica, pilon și factor de coeziune al existenței românești de-a lungul istoriei; Preoți și prelați, pe frontul primului război și în mobilizarea națională din Regat și din provinciile românești; Armata Română – de la Războiul de Independență la Marele Război: în slujba țării, a libertății, identității și unității românești; File de jertfă și de glorie: Mărăști, Mărășești, Oituz – „Pe-aici nu se trece!”; Contribuția Armatei la procesul de Întregire a Țării prin cele trei acte fundamentale: Unirea Basarabiei cu România (27 Martie 1918), Unirea Bucovinei cu România (28 Noiembrie 1918), Unirea Transilvaniei cu România (1 Decembrie 1918); Rolul Armatei în apărarea Marii Uniri, după 1 Decembrie 1918. În acest larg cadru istoric și tematic, discuțiile au realizat și o acoladă către prezent prin tema: Școala, Biserica și Armata, la un secol de la Marea Unire. Rolul lor în prezentul și viitorul românilor și al României.*

În deschidere, amfitrionul Dezbaterii, **prof. univ. dr. ing. Adrian BADEA**, **președintele Academiei Oamenilor de Știință din România**, a subliniat că evenimentul face parte din seria de manifestări dedicate de instituție Centenarului în țară și în străinătate. Școala, Armata și Biserica, a precizat domnia sa, sunt trei instituții care au avut un rol major în realizarea Marii Uniri. Unirea tuturor românilor este un ideal care străbate istoria noastră, un proces întins de-a lungul veacurilor, aprins de Mihai Viteazul ca o flacăra, care de atunci nu s-a mai stins în conștiința poporului. De aceea, Marea Unire constituie corolarul, momentul apoteotic al unui proces îndelungat. Președintele Badea a reliefat jertfa de sânge a românilor în primul război mondial, consemnată de statistici oficiale: peste 300 000 de ostași căzuți la datorie, peste 75 000 de ofițeri morți, mai mult de 80 000 de răniți grav, cărora li se adaugă peste 700 000 de persoane decedate din rândul populației din

cauza crimelor armatelor străine, foametei, bolilor și frigului. Biserica, Școala și Armata au aprins în mințile românilor dragostea pentru țară și pentru idealul unității naționale, a mai specificat președintele AOSR.

Profesorul Ioan Scurtu (membru titular al AOSR) a făcut un istoric al receptării oficiale a Marii Uniri acum un secol și ulterior, în perioada stalinistă, ajungând până în zilele noastre. De-a lungul anilor, în funcție de regimuri și ideologii, au fost și voci care au pus sub semnul întrebării legitimitatea marelui eveniment istoric. Istoricul a subliniat faptul că idealul unirii a luminat ca o flacără conștiința poporului român, a scos în evidență rolul important al cărturarilor noștri în deșteptarea conștiinței naționale în rândul maselor și contribuția fundamentală a politicienilor care au știut să valorifice această conștiință și conjunctura istorică. Profesorul Scurtu l-a citat pe Blaga, participant la marele eveniment de la Alba-Iulia, care a fost impresionat de extraordinarul entuziasm popular, și pe Iorga, care a vorbit despre poporul român ca despre un „popor martir și erou”. O istorie comprehensivă a învățământului românesc, de la origini până în prezent, a făcut **dna prof. univ. dr. ing. Ecaterina Andronescu (președintele Secției Științe Chimice a Academiei Oamenilor de Știință din România)**, ministru al Educației în mai multe rânduri, subliniind faptul că școala a însoțit devenirea noastră ca popor, contribuind în mod fundamental la dezvoltarea civilizației românești. Este o istorie care începe cu Școala de la Cenad, din Banat, și ajunge până la universitățile românești din ziua de azi, dintre care 12 au intrat în topul Shanghai, ceea ce reprezintă o performanță remarcabilă pentru învățământul nostru. În expozeul domniei sale, a reliefat contribuția unor figuri exemplare precum Gheorghe Lazăr, Spiru Haret, Constantin Angelescu la întemeierea și dezvoltarea învățământului românesc. „O țară nu se poate dezvolta fără oameni știutori de carte. Școala românească a avut o contribuție importantă la dezvoltarea țării.”, a conchis d-na Andronescu. În context, domnia sa a deplâns faptul că foarte mulți tineri sunt plecați în străinătate, fără intenția de a se mai întoarce, ceea ce reprezintă o problemă gravă pentru viitorul țării. **Gen. (r) prof. univ. dr. Teodor Frunzeti (președintele Secției Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România)** a apreciat că anul 1918 reprezintă corolarul modernizării statului român. Primele manifestări privitoare la Unire despre care există dovezi sunt legate de Mihai Viteazul, idealul unității devenind tot mai acut după 1848. Primul succes al ideii naționale îl constituie 24 ianuarie 1859, urmat de obținerea Independenței, sfințită cu sângele eroilor, peste 10 000 de morți și răniți. Intrarea României în război, și-a continuat generalul Frunzeti expunerea, a exprimat un interes național strategic în împlinirea idealului Unirii. În acest proces și în istoria noastră, Armata, Școala, Biserica au fost și sunt instituții fundamentale. Cele trei instituții, într-o acțiune cumulativă și sinergică, au ținut treaz idealul național, și au generat unitatea de voință și acțiune în împlinirea obiectivului Unirii. Celor care au făcut posibil idealul național li se cuvine un prinos de recunoștință, în anul Centenarului și întotdeauna. Noi cei de azi trebuie să acționăm pentru modernizarea României în cadrul comunității euro-atlantice, căreia îi aparține de drept, a mai subliniat profesorul Frunzeti.

Rolul Armatei în realizarea Marii Uniri a fost unul de o importanță covârșitoare, a apreciat **prof. univ. dr. Ioan Solcanu (președintele Secției Științe Istorice și Arheologice a Academiei Oamenilor de Știință din România)**, care a prezentat istoria evenimentelor din Rusia în perioada războiului și felul în care acestea au influențat evoluțiile din România. Cu date și argumente relevante, analizate în logica și cauzalitatea momentelor istorice, profesorul ieșean a subliniat că Armata și-a făcut datoria față de țară. **Generalul Anghel Andreescu (membru titular al Secției de Științe Militare a AOSR)** a dezvoltat o temă de interes special, contribuția serviciilor secrete

românești la realizarea Marii Uniri. Din prezentarea, cu date și cifre, rezultă că serviciile secrete românești au avut un rol important în desfășurarea evenimentelor și în înfăptuirea Unirii. Domnia sa a subliniat că România trebuie să aibă Armată, pentru că țara nu se poate apăra numai cu „pieptul de oțel”.

Prof. univ. dr. ing. Petru Andea, secretar de stat în Ministerul Educației Naționale (membru titular al AOSR), a afirmat că „poporul a făcut Unirea” și s-a referit la „corifeii anonimi” care au contribuit la realizarea idealului național. Biserica a avut un „rol extraordinar” în primul război și în înfăptuirea Unirii, preoții și toți slujitorii ei probând spirit de jertfă și patriotism. De altfel, Biserica a jucat un rol fundamental în marile evenimente ale istoriei noastre în Ardeal, a precizat profesorul Andea, exemplificând cu Răscoala lui Horea, Supplex Libellus, Avram Iancu, Procesul Memorandiștilor, primul război mondial. Vorbitorul a încheiat citându-l pe acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, conform căruia actul de la Alba-Iulia constituie a doua întemeiere a poporului român după cea înfăptuită de Apostolul Andrei la Gurile Dunării, suprapunând creștinismul peste civilizațiile greacă și latină. **Alexandru Cumpănașu, președintele Coaliției Naționale pentru Modernizarea României**, a evidențiat rolul important al Bisericii Ortodoxe în procesul unificării țării prin educație și prin jertfă umană, prin preoții care au sprijinit sufletul ostașilor, care au fost alături de ei, de Armata Română, de țărănimea care a luptat și s-a jertfit. Țăranii au îndeplinit un rol major în Armata Română, iar România și provinciile românești au avut șansa unor politicieni vizionari. Criticând situația de azi, lupta politică, situația resurselor și bogățiilor românești, Alexandru Cumpănașu a subliniat că trebuie să învățăm din lecțiile trecutului. **Istoricul Petre Țurlea (membru titular al AOSR)** a vorbit despre rolul major al școlii în realizarea Marii Uniri. Ca în toată istoria românească, școala continuă să aibă un rol important în procesul de modernizare a României. Istoricul a subliniat necesitatea ca generațiile de azi să lucreze împreună ca România să existe în continuare și să devină o țară prosperă. În acest scop, trebuie să întărim școala și „să o refacem ca școală națională”.

Seria intervențiilor a continuat cu prelegeri care au vizat subiecte circumscrise temei generale a Dezbaterii. Între acestea s-au numărat: Prof. dr. Jipa Rotaru – „Armata Română în sprijinul Marii Uniri”, Gen. Prof. dr. Gheorghe Boaru – „Rolul Armatei în apărarea Marii Uniri, după 1 Decembrie 1918”, Conf. dr. Adrian Ignat (Arhiepiscopia Târgoviștei) – „Rolul Bisericii Ortodoxe Române în păstrarea unității poporului român în timpul Primului Război Mondial”, Lect. dr. Dumitru Carabaș (Arhiepiscopia Constanței) – „Viața bisericească dobrogeană între 1878-1918. Lăcașuri de cult construite în județul Constanța”, Prof. dr. Radu Vergatti – „Rolul școlii, al profesorilor și învățătorilor în procesul de realizare a României Mari”, Gen. prof. dr. Cristea Dumitru – „Transmisiunile armatei române în timpul războiului pentru Întregirea Neamului (1916-1919)”, Gen. prof. dr. Mircea Udrescu – „Acțiuni de duplicare asupra României și armatei sale în perioada 1914-1920”, Gen (r) Grigore Stamate – „Armata și Biserica – aceeași credință, același ideal”, Prof. dr. Victor Ciorbea – „Rolul clerului militar în anii Primului Război Mondial, reflectat în Revista MISIUNEA”, Col. dr. ing. Anatol Munteanu – „Preotul militar ALEXEI MATEEVICI, personalitate și promotor al Unirii”, Prof. dr. Mihai Drecin – „Băncile românești din Transilvania și școala națională 26. Studiu de caz: Banca ALBINA din Sibiu și masa studenților 1895-1918”, Prof. dr. Octavian Buda – „Medicii și Marea Unire”.

Concluziile Dezbaterii vor fi redactate într-o *Sinteză finală*, care va fi remisă autorităților politice, diseminată în mediile academice și educaționale și prezentată opiniei publice. Comunicările din cadrul manifestării vor fi reunite în **volumul „Școala, Biserica, Armata – instituții cu rol fundamental în înfăptuirea Marii Uniri”**, editat de Academia Oamenilor de Știință din România sub auspiciile Centenarului.

În finalul Dezbaterii, **prof. univ. dr. ing. Adrian BADEA**, președintele Academiei Oamenilor de Știință din România, a declarat: „Într-un spațiu cu totul special, cu o valoare simbolică, Sala de Marmură a Cercului Militar Național, în care răsună pașii istoriei, am adus la masa dialogului personalități științifice, politice, militare, culturale din elitele României de azi, reunite sub o temă de importanță cardinală, de valorile istoriei noastre și de iubirea de Țară. În acest cadru cu totul privilegiat, s-au spus adevăruri importante atât pentru istorie cât și pentru prezent și viitor. O idee constantă, care a străbătut opiniile exprimate, și pe care am exprimat-o și eu în multe rânduri, este că trebuie să învățăm din lecțiile istoriei. Și din cele bune și din cele rele. Prin astfel de manifestări, pe care vom continua să le organizăm la cele mai înalte standarde academice, consider că putem să aducem laolaltă elitele României de azi într-o dezbateră necesară privitoare la prezentul și, mai ales, viitorul României. Marea Unire trebuie să fie pentru noi, la Centenar și în continuare, o lecție magistrală a istoriei.”

***

Dezbaterea Națională „*Școala, Biserica, Armata – instituții cu rol fundamental în înfăptuirea Marii Uniri*” face parte din **Programul „CENTENAR” al Academiei Oamenilor de Știință din România**, organizat în cadrul împlinirii unui secol de la încheierea primului război mondial și de la unirea românilor și a provinciilor românești într-o singură țară, România Mare. Complex ca structură, amplu ca anvergură și diversitate, dens în activități academice și evenimente, Programul „CENTENAR” cuprinde manifestări științifice, conferințe internaționale, simpozioane, sesiuni, workshop-uri, proiecte culturale și educaționale, editare de cărți, volume de *proceedings*, lucrări digitale, proiectate la nivel național și internațional de-a lungul întregului an 2018. Detalii, pe site-ul AOSR: <http://www.aosr.ro/program-centenar-aosr/>

Biroul de Comunicare și Relații Publice al Academiei Oamenilor de Știință din România
(Contact: comunicare.aosr@gmail.com)